



Jesper Kyrk

Datum

2016-07-27

Vår beteckning

SN 16/0132

Er beteckning

Socialkontoret

Socialnämnden

jesper.kyrk@upplands-bro.se

Remissvar avseende promemorior - 1) Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga, 2) Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn

- **Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga**
- **Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn**

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialkontorets remissvar.
2. Socialnämnden överlämnar remissvar till Regeringskansliet.

Sammanfattning

Regeringen skickade den 21 respektive den 23 juni promemoria om ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga (diarienummer A2016/01307/I) och departementspromemoria; Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn på remiss (Ds 2016:21). I dessa presenteras förslag på nya schabloner och ersättningsnivåer, ändrade regler för mottagandet samt begränsad möjlighet att placera barn i en annan kommun. Ändringarna föreslås träda i kraft 1 januari 2017.

Beslutsunderlag

- Socialkontorets tjänsteskrivelse daterad den 27 juli 2016

Ärendet

Upplands-Bro kommun är inte en uppmanad remissinstans för angivna promemorior gällande ”Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga” (i texten kallad promemoria) och ”Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn” (i texten kallad Ds 2016:21). Med anledning av att

förslagen som återfinns i promemoriorna allvarligt kommer att påverka kommunens möjlighet att utföra uppdraget angående mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar med bevarad kvalitet, väljer kommunen att inkomma med ett remissyttrande. Därtill har Sveriges kommuner och landsting (SKL) uppmärksammat samtliga kommuner (35st) på möjligheten att svara på remissen. Detta utifrån antagandet att ett brett och samstämmigt svar från Sveriges kommuner stärker vårt gemensamma ställningstagande i en fråga som innebär stora förändringar i kommunernas förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart mottagande av ensamkommande barn och unga.

Inledande beskrivning

Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga

Promemorian bygger på utgångspunkten att det finns ett stort behov av ett förändrat ersättningssystem. Den fokuserar på två stora förändringar:

- 1. Behovet av administrativ förenkling med schabloniserade ersättningar som inte behöver eftersökas.*
- 2. Förändringar och till stort sänkningar av den statliga ersättningen till kommunerna.*

Förändringen gällande den administrativa hanteringen består i att kommunerna enligt förslaget, inte ska ansöka om ersättningar per individ och vård dygn utifrån uppgjorda överenskommelser med Migrationsverket, som idag. Istället föreslås att överenskommelser tas bort och ersättningarna baseras på schabloner som inte är kopplade till några överenskommelser. Ersättningarna föreslås inte vara kopplade till placeringsform. Ersättningarna ska enligt förslaget betalas ut till kommunerna automatiskt, utan ansökningsförfarande.

Ersättningen till kommunerna föreslås förändras enligt nedan:

Ersättning i dag

- 500 000 kronor per kommun och år som tecknat avtal
- 1 600 kronor per dygn för obelagda platser inom överenskommelsen (ök)
- 1 900 kronor per dygn för belagd plats inom ök och HVB utanför ök
- Faktiska kostnader för familjehem utanför ök och LVU-placeringar
- 1 000 kronor per dygn i stödboende
- HVB utanför ök ersätts för faktiska kostnader för barn med uppehållstillstånd
- Ersättning för faktisk kostnad för ankomstkommuner.
- 31 000 och 39 000 engångsbelopp för socialtjänstens utredning inför placering

- Faktisk kostnad för ersättning till gode män

Ersättning från och med 2017

- 500 000 till alla kommuner per år fast ersättning
- Rörlig ersättning i sju dygn i enlighet med kommunens fastställda andel.
- 3 000 kronor per dygn för barn till ankomstkommunerna
- 52 000 per barn till anvisningskommun för transportkostnader, utredningar, uppföljningar tolk, god man mm.
- 1 350 kronor per dygn för boende för ensamkommande barn som är asylsökande eller har uppehållstillstånd, anvisningskommun
- Faktiska kostnader för unga asylsökande 18-20 år för LVU-placeringar eller motsvarande behov av placering med stöd av Socialtjänstlagen.
- 750 kronor per dygn för ensamkommande unga 18-20 år som har uppehållstillstånd

Prememorian utgår från att en stor del av de ensamkommande som är i åldrarna 16 år och uppåt, inte ska behöva bo på hem för vård eller boende (HVB) utan ska kunna bo på stödboenden enligt det nya lagförslaget som trädde i kraft den 1 januari i år.

Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn Ds 2016:21

I denna promemoria föreslås ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA).

Prememorian presenterar förslag på att en kommun som har tilldelats att ta emot ensamkommande barn endast får placera barnen i ett boende i annan kommun ifall kommunerna har inträtt en särskild överenskommelse om sådan placering. Sådan begränsning föreslås inte gälla enligt promemorian för placeringar som sker med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) i fråga om barn med motsvarande vårdbehov, eller om det finns synnerliga skäl.

Det framgår även att Migrationsverkets ansvar för att anordna sysselsättning åt asylsökande ska ändras. Det ges förslag på att myndighetens ansvar för att asylsökande ska delta i svenskundervisning eller annan modell av sysselsättning ska upphöra. Istället ska Migrationsverket ge tillfälle till den asylsökande att delta i informationsinsatser. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Socialkontorets synpunkter

Socialkontoret anser att lämnade förslag i promemoriorna fokuserar på att minska statens kostnader med konsekvenser i form av ökade kostnader för kommunerna. Inte heller tas det hänsyn till individuella behov som finns hos ensamkommande barn och ungdomar. Därtill finns det även risk för att enskilda kommer att drabbas negativt.

Socialkontoret bedömer att det finns en risk att förslagen som har lämnats i promemoriorna kan leda till att ensamkommande barn, ungdomar men även unga vuxna kommer att behandlas på annorlunda sätt än andra barn, ungdomar och unga vuxna som är i behov av vård eller boende utanför hemmet. Olika grupper av barn och unga ställs mot varandra i promemorian vilket är oroväckande. Detta kan exemplifieras genom avsnittet ”1.3 Barnperspektivet är en viktig utgångspunkt” i promemorian där det anges att placeringen av unga vuxna riskerar att komplicera kommunernas möjlighet att ge tillräckligt stöd till barn som är i behov av stöd eller vård- och behandlingsinsatser. Vidare framgår det i promemorian att ”Med barnperspektivet som utgångspunkt är det naturligt att förändra ersättningssystemet så att en tydligare skillnad görs mellan ensamkommande barn och unga vuxna, dvs. ensamkommande unga som har fyllt 18 år.”¹ Barnperspektivet används i detta fall som ett skäl till att placera unga vuxna som är ensamkommande inte ska behandlas på samma sätt som andra unga vuxna som är placerade av annat skäl än att vara ensamkommande.

Mottagande och uppföljningen av ensamkommande barn och ungdomar har medfört stora påfrestningar. Upplands-Bro kommun har behövt anpassa sin organisation och utöka antalet medarbetare för att hantera den kraftiga ökningen av ensamkommande under förra året. Upplands-Bro kommun hade avtal med Migrationsverket sedan den 1 januari 2015 att ta emot 13 ensamkommande barn. Utifrån ökningen av antalet ensamkommande som sökte asyl i Sverige under 2015 skrev kommunen ett nytt avtal i februari 2016 om att ta emot 83 ensamkommande barn.

Innan den kraftiga ökningen av ensamkommande asylsökande som inträffade under 2015, placerades de ensamkommande som regel på kommunens egna HVB för ensamkommande, Lane, eller på vårt utslussboende knutet till Lane om de hade beviljats permanent uppehållstillstånd (PUT) och fyllt 18 år. Kommunens egna HVB hem för ensamkommande barn Lane består av 13 platser plus 7 stödboende som är knutna till Lane. I några fall placerades de i familjehem eller på externt HVB om det förelåg särskilda behov. I och med den kraftiga ökningen av anvisade ensamkommande som inträffade under 2015 placerades allt fler i enskilda familjehem, ofta belägna i andra kommuner. Socialkontoret var inte nöjt med situationen att tilldelade ensamkommande barn placerades i andra kommuner. Med anledning av detta beslutade Socialnämnden att öppna ytterligare ett HVB för ensamkommande i

¹ Promemoria ”Ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga”, Regeringskansliet 2016-06-21 sida 11

kommunen, i samarbete med det kommunägda företaget Vårlyjus AB. Boendet med plats för 20 ensamkommande togs i drift 31 maj 2016. Det upprättades ett treårigt avtal för driften av boendet med Vårlyjus AB. Både hyresavtalet och avtalet med Vårlyjus löper på tre år med eventuell förlängning. Enligt avtalet är kostnaden 1 600 kr per vård dygn. Tillkommer gör driftskostnaden för lokal, el, vatten och värme som kommunen står för. Om förslaget om sänkta ersättningsnivåer fastställs innebär det att kommunen gör ett löpande underskott under drygt två år med cirka 8 miljoner.

Socialkontoret ställer sig vidare frågande till möjligheten att driva ett HVB som uppfyller rimliga krav på kvalitet och säkerhet utifrån en dygnersättning om 1 350 kr per ungdom. Socialkontoret bedömer att det också framledes kommer att finnas behov av att placera ensamkommande i HVB, vilket kommer att resultera i mer kostnader för kommunerna. Detta faktum berörs inte i promemorian vilket är förvånande.

Promemorian Ds 2016:21 och förslagen som framförs där innebär en stor inskränkning för kommunerna. Detta på grund av att kommunens möjligheter att ge barnen och ungdomarna ett bra mottagande blir väldigt begränsat. Samtidigt framgår det att placeringen i en annan kommun kan ske efter ett godkännande från Länsstyrelsen om det föreligger specifika vårdbehov. Socialkontoret ifrågasätter detta förslag eftersom sådant regelverk kan äventyra tolkningen av vårdbehoven. Det bör tas hänsyn till att detta kan leda till stigmatisering av enskilda individer. Inte heller finns det förslag på i någon av promemorior hur kommunen ska gå tillväga om det råder platsbrist men barn måste tas emot.

Administrativ förenkling

Socialkontoret är positivt till förslaget att förenkla administrationen av ersättningarna från Migrationsverket, en administration som idag tar resurser i anspråk. Kontoret har inte heller några invändningar att de offentliga finanserna används så resurseffektivt som möjligt. För låga schabloner och bristande planeringsförutsättningar för kommunerna gör dock risken stor att besparingarna finansieras av kommunerna.

Socialkontoret konstaterar dock att promemorian inte innehåller tydliga analyser och riktlinjer vad gäller vilka nya administrativa processer som ska träda i kraft i stället. Socialkontoret ställer sig frågande till ifall det verkligen är så att förslaget leder till en administrativ förenkling. Exempelvis kan barn och ungdomar med särskilda vårdbehov placeras i andra kommuner efter godkännande av Länsstyrelsen. I så fall uppstår det en ny administrativ process. Kommunerna emellan behöver också upprätta överenskommelser som i sig också en administrativ process. Nästa fråga är vad som händer med ensamkommande som redan bor i annan kommun än anvisningskommunen? Det framgår inte i promemorian om hur detta ska hanteras. En särskild och även tillräcklig analys om hur olika situationer skulle påverka kommunerna men också Länsstyrelsen saknas i promemorian.

Avslutande synpunkter

Socialkontorets uppfattning av promemorian och dess förslag är att det saknas tillräckligt omfattande analyser om vilka konsekvenser som förslagen kan ge. Förändringar måste göras med noggranna och väl genomförda analyser som ger en heltäckande bild av vilka konsekvenser vi kan förvänta oss att möta. Förändringarna måste utgå ifrån att kommunerna fortsatt kan behålla en god kvalitet i mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar.

De analyser som finns är kortsiktiga och framförallt ekonomiska. Enligt förslagen i båda promemoriorna ska reglerna börja gälla from 1 januari 2017. Att förutsättningarna nu förändras med kort varsel och med en kort omställningstid är anmärkningsvärt. Vidare saknas en analys om hur man har kommit fram till att sex månader är en lämplig tid för att verkställa de aktiviteter som krävs med anledning av de föreslagna förändringarna.

Som det framförs tidigare har Socialkontoret anpassat sin organisation, bemanning och avtal utifrån de förutsättningar och regelverk som gäller i dagsläget. Trots en stor påfrestning har socialkontoret gjort sitt yttersta för att klara av uppdraget och bedömningen är att det har klarats av på ett bra sätt. De föreslagna förändringarna, speciellt de med kort varsel, för mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar skulle få stora konsekvenser vad gäller ökade kostnader för kommunen och försämrat mottagande av ensamkommande.

Barnperspektiv

Socialkontoret konstaterar att detta remissvar inte står i strid med barnets bästa.

Socialkontoret

Eva Folke
Socialchef

Jesper Kyrk
Avdelningschef kvalitet- och
verksamhetsstöd

Bilagor

1. Promemoria om ett nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga (Diarienummer A2016/01307/I)
2. Departementspromemoria Ändringar i fråga om sysselsättning för asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn på remiss (Ds 2016:21)

Beslut sänds till

- Regeringskansliet
- Kommunförbundet Stockholms län (KSL)